

Het Maatschappelijk Programma van de school: wat is uw bijdrage?

Wat doet ú eigenlijk voor het onderwijs? Deze vraag zou volgens de Onderwijsraad in de toekomst door iedereen positief en enthousiast beantwoord moeten worden. Wanneer interessante mensen uit de plaatselijke voorhoedes van kunst, industrie, dienstverlening, bestuur, sport, recht en zorg op persoonlijke titel een inhoudelijke bijdrage leveren aan het functioneren van onze scholen, zullen zij zich meer dan nu verantwoordelijk voelen voor het onderwijs en zich daardoor ook meer met het onderwijs bemoeien in het publieke debat. Onze scholen en hogescholen kunnen deze steun goed gebruiken.

Onderwijs moet er niet alleen voor staan

We verwachten veel van ons onderwijs. Van basale dingen als taal en rekenen tot aan vakmanschap en geleerdheid. Bovendien komt er bijna wekelijks wel een nieuwe verwachting bij, variërend van overgewicht tot aan respect. Enige waardering en hulp vanuit de samenleving hierbij is echt nodig. De raad wil de plaatselijke voorhoedes van kunst, industrie, dienstverlening, media, bestuur, sport, recht en zorg aanspreken op hun medeverantwoordelijkheid voor onze scholen.

Dokter in de klas

Het project *Dokter in de klas* is als geschenk aan de samenleving ontwikkeld in 1999 ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de KNMG. Kern van het project zijn de gastlessen die artsen op basisscholen geven. Scholen en artsen kunnen gratis gebruikmaken van dit aanbod.

Eigenaarschap

Een grotere bijdrage van de plaatselijke voorhoedes kan een nieuw gevoel van eigenaarschap van het onderwijs activeren. Er worden nu door verschillende partijen veel eisen aan onderwijs gesteld, maar niemand voelt zich eigenaar. Scholen en instellingen zijn onderdeel van een groter geheel en de personen uit de voorhoedes kunnen dat idee gestalte geven en versterken.

Lions Clubs Nederland

De Internationale Lions Clubs hebben het programma Leefstijl, het ontwikkelen en aanleren van sociaal-emotionele vaardigheden dat ook in Nederland wordt uitgevoerd op diverse scholen, tot wereldwijd speerpunt uitgeroepen. Directeur van Leefstijl Egon Adel: „Lions maken vaak deel uit van netwerken, zijn daardoor prima in staat om de ideeën van Leefstijl te promoten, bij schoolbesturen, bij oudercommissies of medezeggenschapsraden. Ook dankzij hun netwerken kunnen Lions-leden ingezet worden bij onderwerpen als veiligheid op school en op straat. Hun deskundigheid op een breed terrein is meestal ruim voorhanden en inzetbaar.”

Persoonlijke en inhoudelijke betrokkenheid tonen

Uiteraard zijn er allerlei verschillende manieren waarop dit kan worden vormgegeven. De Onderwijsraad beperkt zich in deze oproep tot één ervan, namelijk de persoonlijke en inhoudelijke betrokkenheid van plaatselijke en regionale maatschappelijke voorhoedes. De raad heeft hiervoor twee redenen. De eerste is dat deze plaatselijke voorhoedes – interessante en stimulerende mensen; van topvoetballer tot directeur van de machinefabriek – in staat zijn om leerlingen en studenten in aanraking te brengen met voor hen onbekende werelden. De tweede is dat deze plaatselijke voorhoedes vaak de voordelen van onderwijs hebben genoten, en daarom ook aangesproken kunnen worden op hun verantwoordelijkheid om iets terug te doen.

IMC-weekendschool

De IMC-weekendschool geeft aanvullend onderwijs op zondag aan kinderen van 10 tot 15 jaar uit sociaal-economisch achtergestelde wijken. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van gastdocenten. Hun doelstelling is om het zelfvertrouwen en de toekomstperspectieven van de weekendschoolleerlingen te vergroten. Om de gastdocenten te werven, werken de weekendscholen met zogenoemde jaarcoördinatoren. Deze vragen de sprekers voor hun programma. Gastdocenten staan min of meer in de rij om hieraan een bijdrage te mogen leveren. ‘Nee’ hebben ze dan ook nog niet vaak gehoord. De IMC-weekendschool werkt helemaal zonder overheidsbijdrage; zij laat zich volledig sponsoren (financieel en in natura) door bedrijven en instellingen. De inzet van gastdocenten geschiedt op vrijwillige basis.

Uiteraard staat hierbij het belang van de leerling en de student voorop. Het doel is niet om bedrijven en instellingen de mogelijkheid te geven zich als organisaties aan het onderwijs te presenteren, maar om de persoonlijke inzet van mensen uit de voorhoedes te bevorderen. Een neveneffect van deze betrokkenheid van maatschappelijke plaatselijke voorhoedes kan zijn dat het imago van het onderwijs verbetert. Niet voor niets zijn ouders die in aanraking komen met onderwijs bij het jaarlijkse imago-onderzoek van het onderwijs, altijd positiever over de kwaliteit van het onderwijs dan de bevolking in het algemeen. Onbekend maakt onbemind. Wanneer (hoge)scholen de plaatselijke en regionale smaakmakers en opinieleiders meer weten binnen te halen, kunnen zij zich ook in de publieke opinie positiever uitlaten over het onderwijs. Zij worden mede-eigenaar en voelden zich daarmee medeverantwoordelijk.

Maatschappelijk Programma van scholen

De Onderwijsraad stelt daarom voor dat scholen en instellingen in het onderwijs een vorm vinden voor de bijdragen van de plaatselijke voorhoedes van kunst, industrie, dienstverlening, bestuur, sport, media, recht en zorg. Volgens de raad is een geschikte vorm daarvoor het Maatschappelijk Programma. Het Maatschappelijk Programma biedt scholen een algemeen herkenbare vorm om verschillende activiteiten in op te nemen, en het biedt leden van plaatselijke maatschappelijke voorhoedes een aanspreekpunt binnen de school waar zij kunnen aankloppen: "Zet mij maar drie ochtenden in voor jullie Maatschappelijk Programma".

Willem II

Voetbalclub Willem II heeft in de contracten met de A-spelers een bepaling opgenomen dat die regelmatig scholen in Tilburg bezoeken. De voorzitter van de Raad van Bestuur van de club, Hans Verbunt, licht toe: "Said Boutahar is een icoon voor de kinderen. Als die uitlegt dat topvoetbal hard werken is, dat je ernaast goed moet studeren en er veel voor over moet hebben om iets te bereiken, dan komt dat aan."

De inhoudelijke invulling van het Maatschappelijk Programma bepaalt de school of onderwijsinstelling zelf. Zo zijn leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs gebaat bij meer zicht op economische bedrijvigheid in al zijn facetten en op mogelijke toekomst- en beroepsbeelden. Daarnaast kan juist kennis uit de praktijk een goede aanvulling op de meer theoretische lesstof zijn. Voor het hoger en middelbaar beroeps-onderwijs ontbreken juist contacten die algemene maatschappelijke aspecten aan de orde stellen of rolmodellen van maatschappelijke participatie die deelnemers aanzetten tot meer kennis van en reflectie op de maatschappij. Het vmbo zit hier tussenin en heeft eigenlijk behoefte aan beide bijdragen.

Gastlessen wetenschap Universiteit Leiden

Het programma *De Universiteit in de klas. Gastlessen verzorgd door de Universiteit Leiden* is ontstaan uit het Aansluitingsprogramma vwo-wo. Het doel van het gastlessenprogramma is om de verschillende wetenschapsgebieden dichterbij de leerlingen te brengen door een gastles in de klas te verzorgen. De organisatie van het gastlessenprogramma ligt bij het Aansluitingsprogramma vwo-wo van de Universiteit Leiden.

Ook de organisatorische invulling ligt bij het onderwijs. Elke instelling kan zelf het beste bepalen waar haar behoeftes en mogelijkheden liggen. De raad heeft de indruk dat de wil om iets bij te dragen aan het onderwijs zeker aanwezig is, maar dat we vraag en aanbod veel beter dan nu bij elkaar kunnen brengen. Een Maatschappelijk Programma kan de partijen bij elkaar brengen. Wanneer het Maatschappelijk Programma meer algemeen bekend raakt, helpt het mensen over de brug naar het onderwijs.

Polderen voor beginners

Tweede Kamervoorzitter Gerdi Verbeet stimuleert Kamerleden om leerlingen en studenten op regionale opleidingscentra vertrouwd te maken met de politiek in een driedelige lessenserie *Polderen voor beginners*. Zij zelf heeft daartoe de opmaat gegeven door als eerste de lessenserie te verzorgen. Zie verder haar column op de website van de raad, www.onderwijsraad.nl.

Uiteraard bestaan er in het onderwijs veel voorbeelden van goede samenwerking tussen maatschappelijke voorhoedes en onderwijs. Maar al deze voorbeelden kunnen nog wel een extra impuls gebruiken door hiervoor een algemene vorm in te zetten. Zodat het straks heel normaal wordt om te vragen: wie nemen dit jaar deel in jullie Maatschappelijk Programma? En ook: wordt het niet tijd dat u ook eens deelneemt in het Maatschappelijk Programma van deze school?

Reageren?

In het najaar brengt de Onderwijsraad advies uit aan de minister over de inhoudelijke betrokkenheid van boeiende en stimulerende mensen uit de plaatselijke voorhoedes van kunst, industrie, dienstverlening, media, bestuur, sport, recht en zorg bij het onderwijs; betrokkenheid in de vorm van een bijdrage aan een Maatschappelijk Programma. Hierin beantwoordt de raad vragen als: Hoe kan dit het beste worden vormgegeven en wie moet hierin het voortouw nemen? Hiervoor verzamelt de raad nu reacties uit onderwijs en samenleving. Wilt u reageren? Dan kan **tot 18 juni 2010** op verschillende manieren:

- per post naar: Onderwijsraad, ovv Maatschappelijk programma (Nassaulaan 6, 2514 JS Den Haag);
- per mail naar: maatschappelijkprogramma@onderwijsraad.nl; of
- via het reactieformulier op de website van de Onderwijsraad: www.onderwijsraad.nl

Vermeld bij uw reactie in ieder geval in welke hoedanigheid u reageert (docent of bestuurder po/vo/mbo/hbo/universiteit, leerling, student, ouder, bedrijf, maatschappelijke organisatie enzovoorts) en bij voorkeur ook uw contactgegevens. Wanneer u online reageert op de website wordt gevraagd om uw e-mailadres, dit wordt niet op de website gepubliceerd.

Over de Onderwijsraad

De Onderwijsraad is een onafhankelijk adviescollege, opgericht in 1919. De raad adviseert de ministers van OCW en LNV, gevraagd en ongevraagd, over onderwijsbeleid en onderwijswetgeving. Ook de Eerste en Tweede Kamer en – in speciale gevallen – gemeenten doen een beroep op de Onderwijsraad. De raad bestaat uit twaalf leden uit onderwijs, wetenschap en bestuur, en staat onder voorzitterschap van prof.dr. Fons van Wieringen.